

УДК 378.147

Козубовська І.В.

д. пед. н., професор, завідувач кафедри педагогіки

Ужгородського національного університету, kozub@hotmail.com

Україна, Ужгород

Постолюк М.І.

к. пед. н., доцент, завідувач аспірантурою Тернопільського національного

педагогічного університету, postolyk@ukr.net

Україна, Тернопіль

ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ: ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

У статті розглядаються питання підготовки магістрів педагогіки вищої школи. Підкреслюється, що ці фахівці повинні володіти: системою знань з історії, теорії і сучасних тенденцій розвитку педагогічних концепцій та спеціальних методик, у тому числі й пов'язаних з використанням комп'ютерних засобів; методами і прийомами організації викладання навчальних дисциплін; технологіями розробки необхідної програмної та методичної документації, в тому числі з застосуванням інформаційних та інноваційних технологій, уміти використовувати їх для визначення змісту педагогічної діяльності; уміти на науковій основі організувати працю, володіти комп'ютерними методами збору, збереження і обробки (редагування) інформації та засобами інтелектуальної підтримки, що застосовуються в сфері професійної діяльності.

Ключові слова: *вища школа, професійна підготовка, магістр педагогіки, освіта.*

Постановка проблеми. Сьогодні вища школа України вимагає суттєвого вдосконалення. Суспільству потрібні викладачі з високою педагогічною майстерністю, дослідницькою культурою, яка включає в себе готовність до дослідження у педагогічній діяльності, наукову самостійність, здатність до систематичного аналізу навчально-виховного процесу, творчість у визначенні та

прогнозуванні педагогічних явищ, здатність до продуктивного мислення, оперативної обробки інформації, високу культуру спілкування і поведінки. На цьому наголошується в законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті, Основних напрямках модернізації структури вищої освіти України, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, галузевій концепції розвитку неперервної педагогічної освіти та ін.

Українські науковці активно досліджують проблеми неперервної професійної освіти (Я. Бельмаз, О. Кузнецова й ін.), післядипломної освіти (І. Губенко, А. Кузьмінський та ін.), професійної освіти (Р. Гуревич, О. Дубасенюк та ін.); вивчають технології підготовки вчителів (О. Пехота, О. Пометун й ін.) та стратегії формування професіоналізму (С. Сисоєва, Л. Хомич та ін.); з'ясовують питання педагогіки вищої школи з погляду формування педагогічної майстерності (І. Зязюн, Н.Ничкало). Особливості становлення національних систем вищої освіти досліджують Н.Авшенюк, О. Кузнецова, Н. Муқан та ін. Проблеми професійної педагогічної підготовки за рубежом висвітлюють Л. Пуховська, С. Синенко та ін. Водночас, недостатньо висвітленою є проблема підготовки магістрів педагогіки вищої школи.

Мета роботи – обґрунтувати доцільність підготовки магістрів педагогіки вищої школи як важливої умови вдосконалення вітчизняної системи вищої педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових вітчизняних джерел (Н. Абашкіна, Н. Ничкало, Г. Терещук,) засвідчує, що вища освіта в усьому світі впродовж останніх десятиріч демонструє інтенсивний розвиток і потребує творчого переосмислення. Такої ж думки дотримуються й зарубіжні вчені [1; 2] Серед основних чинників динаміки вищої освіти, що вмотивовують природу модернізаційних процесів у цій сфері, варто виокремити:

- 1) глобалізацію різних сфер життя людства (у руслі аналізу порушеного питання значущими виявами є глобалізація ринку інноваційної наукової продукції, робочої сили, освітніх послуг);

2) зростання економіки знань (за нових умов вищий навчальний заклад повинен не тільки виробляти нові знання, що традиційно було однією з його провідних місій, а й доводити наукові розробки до стану їхньої готовності в продаж як товару; освітня установа перетворюється на підприємницьку структуру (підприємницький ВНЗ), у якій наукова робота стає виробничою діяльністю, що провадять на замовлення держави або приватного бізнесу);

3) інтернаціоналізацію політичного, наукового й культурного життя людства, що стає все більш можливою та бажаною на тлі функціонування університетів як осередків світової науки й культури (такі заклади можуть суттєво підвищити рівень взаєморозуміння між народами, посприяти розв'язанню глобальних гуманітарних, політичних, екологічних, економічних проблем і конфліктів);

4) масовість вищої освіти (суттєве збільшення контингенту студентів протягом останніх десятиліть призвело як до зростання розмірів традиційних вишів (університетів і спеціалізованих інститутів), так і до появи нових освітніх провайдерів; за цих умов помітне певне зниження якості освіти, зростає дефіцит її ресурсної бази, що стосується фінансових та інтелектуальних ресурсів);

5) переважання в системі вищої освіти закладів університетського типу (провідна тенденція, що стосується структурних трансформацій у системі вищої освіти низки держав, – це набуття спеціалізованими ВНЗ статусу університету, зокрема технічними, сільськогосподарськими, педагогічними тощо; основний мотив такої трансформації – підвищення рівня фінансування та привабливості інституції на ринку навчальних послуг).

Схарактеризовані вище глобальні чинники еволюції вищої освіти аргументують нагальність поліпшення її якості як провідного напрямку модернізації діяльності вишів. Завдяки активній співпраці урядів розвинених держав, вітчизняних і міжнародних академічних спільнот, організацій роботодавців, протягом останніх десятиріч накопичено значний досвід у розробленні й запровадженні стратегій досягнення якості вищої освіти. Серед

домінантних виокремлюють такі: політична (розроблення й застосування законів і підзаконних актів, що регламентують діяльність інституцій, відповідальних за визнання якості), адміністративна (дослідження й контроль якості освітніх послуг у межах ліцензування, акредитації, атестації вишів, навчальних програм, педагогічного та адміністративного персоналу), професійна (засоби зростання культури якості освіти), ринкова (національні й міжнародні рейтинги університетів).

Розвиток і вдосконалення системи вищої освіти, підвищення її якості неможливе без наявності відповідних педагогічних кадрів.

Проведені дослідження і багаторічний досвід роботи у вищому навчальному закладі дають підстави стверджувати, що значна кількість викладачів ВНЗ, незважаючи на належний рівень фахової підготовки, не здатні успішно справитися з тими завданнями, які постають перед ними в процесі навчально-виховної роботи зі студентською молоддю. Вважаємо, що отримання ступеня магістра педагогіки вищої школи майбутніми викладачами ВНЗ може в значній мірі позитивно вплинути на вирішення цієї проблеми.

Педагогіка вищої школи – це наука про закономірності навчання і виховання студентів, а також їх наукову і професійну підготовку [3. с. 7].

В Ужгородському національному університеті започатковано підготовку магістрів педагогіки вищої школи на основі освітніх рівнів бакалавра і спеціаліста різних спеціальностей. Підготовка магістрів передбачає: теоретичне навчання (60 кредитів ECTS) із дисциплін у вигляді аудиторних занять (лекційні, семінарські, практичні, лабораторні заняття) і самостійної роботи: цикл дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки (9,5 кредитів ECTS), цикл дисциплін фундаментальної підготовки (6,5 кредитів ECTS.), цикл дисциплін професійної та практичної підготовки (44 кредитів ECTS); проходження педагогічної практики (2 тижні, 6 кредитів ECTS); проходження переддипломної практики (3 тижні, 9 кредитів ECTS); виконання магістерської роботи із захистом в ЕК, екзамен (15 кредитів ECTS).

В результаті професійної підготовки магістри педагогіки повинні володіти: системою знань з історії, теорії і сучасних тенденцій розвитку педагогічних концепцій та спеціальних методик, у тому числі й пов'язаних з використанням комп'ютерних засобів; методами і прийомами організації викладання навчальних дисциплін; елементарними навичками аналізу навчально-виховних і розвиваючих ситуацій, визначення і вирішення педагогічних задач, розробки систем і моделей в процесі розв'язання психолого-педагогічних проблем; технологіями розробки необхідної програмної та методичної документації, в тому числі з застосуванням інформаційних та інноваційних технологій, уміти використовувати їх для визначення змісту педагогічної діяльності. На основі глибокого розуміння мети та соціальної значущості своєї майбутньої професії як особливої сфери діяльності, що забезпечує трансляцію знань та культури від покоління до покоління, магістр повинен уміти : орієнтуватись в основних проблемах навчальних дисциплін; розробляти комплекси педагогічних засобів діагностики та впливу на студентів і адаптувати їх до реальних умов освітнього процесу; на науковій основі організувати свою працю, володіти комп'ютерними методами збору, збереження і обробки (редагування) інформації та засобами інтелектуальної підтримки, що застосовуються в сфері професійної діяльності; обирати методи та засоби впливу на основі реального рівня розвитку дошкільників, учнів, потреб сучасного суспільства, матеріальних можливостей закладу; організувати навчально-методичну роботу в закладах освіти; організувати психолого-педагогічний супровід вихованця; підготувати та провести олімпіади, конференції, конкурси наукових робіт студентів використовуючи традиційні і нетрадиційні форми роботи.

Всі ці знання й уміння магістра педагогіки вищої школи забезпечать ефективну роботу викладача ВНЗ.

Висновки. Вважаємо, що отримання ступеня магістра педагогіки вищої школи є необхідною умовою подальшого професійного розвитку викладача вищого навчального закладу.

Література

1. Barber M. High expectations and standards of all, no matter what: creating a world class education service in England / M. Barber. – London: Routledge Falmer, 2001. – 187 p.
2. Furlong J. Ideology and Reform in Teacher Education in England / J.Furlong // Education Researches. – Vol. 31. – №6. – 2002. – P. 23 – 25.
3. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. / М.М. Фіцула. – К: «Академвидав», 2006. – 352 с.

References

1. Barber M. High expectations and standards of all, no matter what: creating a world class education service in England / M. Barber. – London: Routledge Falmer, 2001. – 187 p.
2. Furlong J. Ideology and Reform in Teacher Education in England / J.Furlong // Education Researches. – Vol. 31. – №6. – 2002. – P. 23 – 25.
3. Fitsula M.M. Pedagogika vyshchoyi shkoly: Navch. posibnyk. / M.M. Fitsula. – K: «Akademvydav», 2006. – 352 s.

Kozubovska I.V.

*Doctor of pedagogic sciences, professor, Head of pedagogic department
of the Uzhgorod national university kozub@hotmail.com*

Ukraine, Uzhgorod

Postolyk M.I.

*Candidate of pedagogic sciences, associate professor, Head of postgraduate
Department of the Ternopil National Pedagogic University postolyk@ukr.net*

Ukraine, Ternopil

IMPROVING OF HIGHER EDUCATION SYSTEM IN UKRAINE: PROFESSIONAL TRAINING OF MASTERS OF PEDAGOGY

The problem of professional training of Masters of Pedagogy is discussed in this article. These specialists have knowledge in history, theory and modern tendencies

in the development of pedagogical concepts as well as special methods, including those connected with the use of computer facilities; they know the methods and ways to organize the teaching of educational subjects, possess technology of elaborating necessary program and methodical documentations, including those with the application of informational and innovative technologies, they are able to apply them to determine the substance of pedagogical activity; they are ready to organize one's work on a scientific basis, to possess computer methods of data collection, retention and editing as well as by means of intellectual support, used in the field of professional activity.

Key words: *higher school, professional training, Master of Pedagogy, education.*